

Wheatsonov most (Vaja 40)

Pri električnem prevodniku, na katerem je pritisnjena enosmerna napetost U , teče električni tok I . Razmerje med pritisnjeno napetostjo in električnim tokom je upor R :

$$R = \frac{U}{I} \left[\frac{V}{A} = \Omega \right]$$

Upor R je odvisen od velikosti in oblike upornika in od specifičnega upora ρ . Za upornike s konstantnim presekom velja:

$$R = \frac{\rho l}{S}$$

Upor se da zelo natančno meriti z Wheatsonovim mostom, na katerem primerjamo napetosti v dveh tokovnih vejah električnega kroga. Pri odlopljenem galvanometru se napetosti A in B razdeli v prvi viji v razmerju R_1/R_2 , v drugi viji pa R_3/R_4 , če sta razmerja enaki, med točkama C in D in napetosti, ko vključimo galvanometer, skozi njega teče tok.

Iz enačbi $\frac{R_1}{R_2} = \frac{R_3}{R_4}$ lahko izračunamo enega od uporov, če so druga trije znani.

Pri izdelavi izvedbi je ena veja Wheatsonovega mosta npr. ADB , narejena iz enakomerno debele uporne žice. Upora R_3 in R_4 sta tedaj sorazmerna z dolžinami odsekov $AD = a$ in $DB = l - a$. Z drsnikom potiskamo tisto točko D , pri kateri skozi galvanometer ni toka.

Neznani upor R_x ledaj:

$$R_x = R_0 \frac{l}{l-a}$$

Naloga:

Izmeri upor R_x danega upornika in žice. Izračunaj specifični upor žice.

Potrebšine:

- Ravnilo z merilno žico in drsnikom
- usmernik 2 V
- Uporovna dekada
- ampermeter
- 8 žic z bananami
- Merjenje: Upornik in žica

Navodilo:

Elemente zvežemo kot to prikazuje shema. Na mesto R_x vezemo neznani upornik, drsnik nastavimo na sredjo merilno žico. ~~Uključimo~~ ampermeter in izberemo tak R_0 , da bo tak cimerški. Z drsnikom poravnemo ničlo toka, preberemo lego žice. Zdej zamenjamo uporovno dekado in neznani upor. Niča ~~na~~ bi morala biti na $l-a$. Zadej prehoditi upor in neenakomernosti merilne žice, dobimo malo druga ~~število~~. Meritev ponovimo z uporovno žico.

$$l = 50 \text{ cm} \pm 0,3 \text{ cm}$$

$$a = 22,4 \text{ cm} \pm 0,2 \text{ cm}$$

$$R_0 = 33 \Omega (1 \pm 0,05)$$

$$R_x = R_0 \frac{a}{l-a}$$

$$R_x = 27 \Omega \pm 1 \Omega$$

$$U = 2 \text{ V}$$

$$\rho = 5,5 \cdot 10^{-7} \Omega \text{ m}$$

$$R_z = 24,75 \Omega$$

$$S = 10^{-7} \text{ m}^2$$

$$l = 4,5 \text{ m}$$

$$\frac{R_0}{R_z} = 1,33$$

$$\frac{a}{l-a} = 1,33$$

$$\Rightarrow a = 28,54 \text{ cm}$$